

29.4.2021

Diaarinro

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu: luonnonsuojelulain uudistus

Aika: Torstai 29.4.2021, klo 15-16.30

Paikka: TEAMS-kokous

Osallistujat:

Tiina Lovisa Solbär (Saamelaiskäräjät)
Kalle Varis (Saamelaiskäräjät)
Leo Aikio (Saamelaiskäräjät)
Tarja Haaranen (YM)
Pasi Kallio (YM)
Leila Suvantola (YM)
Johanna Korpi (YM)

Asialista:

1. Neuvottelun avaus ja neuvotteluvaltuuksien toteaminen, Tarja Haaranen YM ja Tuomas Aslak Juuso Saamelaiskäräjät

Saamelaiskäräjät totesi, että Tuomas Aslak Juuso on estynyt, eikä osallistu neuvotteluihin.

Tarja Haaranen avasi kokouksen. Todettiin olevan täydet neuvotteluvaltuudet: Saamelaiskäräjien edustajina II varapj Leo Aikio, vs. lakimiessihteeri Kalle Varis sekä vs. ympäristösihteeri Tiina Lovisa Solbär.

Neuvotteluista laaditaan pöytäkirja.

2. Luonnonsuojelulain uudistuksen tilanne ja lakiehdotusluonnos, YM

Johanna Korpi esitteli valmistelun nykytilanteen. Luonnonsuojelulain HE on tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle touko-kesäkuussa 2021. Projektiryhmälle on sovittu kokous myös elokuulle, lausuntokierroksen jälkeen. Hanke päättyy syyskuussa, ja HE annetaan eduskunnalle tammikuussa 2022.

Neuvotteluaineistona on 11.5.2021 päivätty lakiluonnos ja HE-luonnos, sekä vaikutusarvio.

Johanna Korpi esitteli ehdotusten pääkohdat.

3. Keskustelu ja Saamelaiskäräjien näkemykset

Avattiin keskustelu. Saamelaiskäräjät esitti keskeisiä huomioita lakiehdotuksen luonnokseen. Todettiin, että edellinen neuvottelu on käyty helmikuussa 2020 ja sen jälkeen asioista on keskusteltu vielä kahdesti.

6 § Saamelaiskulttuurin suoja

Todettiin, että saamelaiskäräjälain muuttaminen on käynnissä, ja samalla neuvotteluelvoitetta koskeva 9 § saattaa muuttua. Saamelaiskäräjät esitti, että perustuslain dynaaminen ulottuvuus tulisi näkyä paremmin ehdotuksessa. Ehdotettiin, että pykälään kirjataan ylläpitäminen ja kehittäminen.

Saamelainkäräjät totesi, että ottaen huomioon perustuslain 17.3 §:n sanamuoto, sekä saamelaiskäräjälain uudistusta valmistelevan toimikunnan esityksen uudeksi saamelaiskäräjälain 9 §:ksi, tulisi 6 §:n sanamuotoa täydentää siten, että saamelaiskulttuurin harjoittamisedellytyksiä voitaisiin myös edistää. Sopiva sanamuoto voisi olla esim. ”ja että saamelaiskulttuurin harjoittamisedellytykset voidaan turvata ja niiden kehittymistä käytettävissä olevin keinoin edistää”.

14 § Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja toimintaohjelma

Huomioitava strategian valmistelussa riittävä vuorovaikutus, Saamelaiskäräjät tulisi mainita erikseen pykälässä, tai vähintään perusteluissa.

Luku 6 Luonnonsuojelualueet

Keskusteltiin kansallispuistojen ja luonnonpuistojen luvanvaraisten poikkeusten osalta mm. poronhoitoon liittyvistä poikkeusmahdollisuuksista perustuslain 17.3 §:n valossa. Todettiin myös tärkeiden muiden rakennelmien mahdolliset haasteet sääntelyn tulkinnan valossa. Saamelaiskäräjät esitti, että asiassa on huomioitava mm. perustuslakivaliokunnan mietintöjen vakiintunut kanta siitä, että perustuslain 17 § 3 momentin ”kulttuuri” on ymmärrettävä laajasti, kattaen mm. saamelaisten perinteiset elinkeinot (mm. poronhoito, metsästys, kalastus ja keräily). Näin ollen oikeutta ei tulisi kotiseutualueella rajoittaa ainoastaan poronhoitoon.

Nykyisin tulkintaan liittyy haasteita ja juridinen perusta perinteisten rakennelmien säilyttämiseen epäselvä. Määrällisesti näitä ei ole paljon, mutta ovat tärkeitä joillekin suvuille. Rakennusten hoito liittyy muun kulttuurin ylläpitämiseen. Todettiin, että ympäristöministeriö tiedustelee Metsähallitukselta arviota tilanteesta.

Kaivostoiminta

Nostettiin esiin mahdollinen ristiriita kaivoslain kanssa siltä osin kuin kyse on koneellisesta etsintätyöstä, joka vaatii TUKESin luvan. Johanna Korpi totesi, että LSL:n kirjaus ei poista tarvetta kaivoslain mukaiseen lupaan. Geologisen tutkimuksen selvitetään mahdollisia lisärajaustarpeita siten, ettei koske malmisetsintää.

Eräiden oikeuksien turvaaminen

Eräiden oikeuksien turvaamisen osalta nostettiin esiin tarve kirjata maininta ylimuistoisesta nautinnasta, koskien saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevien vanhojen kammien, kotapaikkojen jne käyttöä perinteisten elinkeinojen harjoittamisen yhteydessä.

Liikkuminen

Tulisi huomioida poronhoidon ohella myös muut saamelaiskulttuurin edellytykset, ks. myös edellä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmat

Pidettiin hyvänä lisäyksenä vuorovaikutusta saamelaisten kotiseutualueella. Nostettiin kuitenkin esiin perinteisen tiedon käyttö osana määritelmää. YM totesi, että näin on ajateltu, pohditaan sanamuotoja, ehdotettiin esimerkiksi hyödyntämistä. Sama koskee maisema-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia.

Ekologinen kompensatio

Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä saamelaisten kotiseutualuetta koskevia erityissäännöksiä, joilla varmistetaan, että ekologinen kompensatio ei voi tapahtua kotiseutualueen ulkopuolella ja alueen saamelaisten elinympäristön ulkopuolella, ja että saamelaisilla on oikeus vapaaseen ennakkotietoon perustuvaan suostumukseen ennen kuin mekanismeja voidaan käyttää saamelaisten kotiseutualueella.

Hyvittämisen kriteereiden osalta on tärkeää huolehtia riittävästä vastaavuudesta ja aluesidonnaisuudesta sekä siitä, että hyvittämisellä on yhteys myös saamelaiskulttuurin edistämiseen.

Muutoksenhaku

Nostettiin esiin tarve varmistaa saamelaiskäräjien valitusoikeus. Ympäristöministeriö selvittää.

4. Muuta

Ei muita kommentteja. Saamelaiskäräjät totesi vielä yleisesti, että ehdotuksiin sisältyy hyviä esityksiä saamelaisten kannalta.

Todettiin että neuvotteluita jatketaan syksyllä, mikäli tarvetta siihen ilmenee.

Neuvotteluiden päättämisestä sopiminen:

Sovittiin, että ehdotuksia muokataan mahdollisuuksien mukaan esitettyjen huomioiden pohjalta ja nämä toimitetaan Saamelaiskäräjille.

Todettiin että pöytäkirjan toimittamisen yhteydessä toimitetaan myös 11.5. 2021 päivätty lakiehdotus perusteluineen.

5. Neuvottelun päättäminen

Neuvottelu todettiin päättyneeksi klo 16.27.